

Riksåklagare

Utlåtand

1 (5)

08.9.2021

Dnr 094/61/21

Justitieministeriet

Utlåtande 08.09.2021

Dnr 094/61/21

Begäran om utlåtande 6.7.2021 till riksåklagarens byrå
VN/846/2018

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till Ålands självstyrelselag (utkast)

Med anledning av 13 § i den föreslagna lagen uttalar jag följande:

1 Väckande och behandling av åtal i tjänstebrottsärenden där lagtinget inte fattar beslut om att väcka åtal (13 § 1 mom. i lagförslaget)

I utkastet har riksåklagarens roll i dessa åtal om tjänstebrott beskrivits något otydligt. Enligt den föreslagna lagtexten är det alltid en av riksåklagaren utsedd åklagare som väcker åtalet. På sidan 103 i motiveringarna konstateras det att riksåklagaren vid tjänsteåtal väcker åtal utan den i paragrafen nämnda framställningen till lagtinget i de tjänstebrottsärenden där lagtinget saknar behörighet.

Jag anser att lagtexten och motiveringarna är motstridiga. Av ordalydelsen i motiveringarna kan man få uppfattningen att riksåklagaren alltid själv också gör åtalsprövningen i dessa ärenden.

Jag anser inte det finnas ett behov för att åtal om tjänstebrott mot medlem av Ålands regering alltid ska väckas av en av riksåklagaren utsedd åklagare. Jag anser att det här kravet endast ska gälla i de fall när lagtinget fattar beslut om att åtal ska väckas.

I utkastet finns ingen motivering till varför riksåklagaren borde utse åklagaren i samtliga åtal för tjänstebrott som gäller medlemmar av Ålands regering.

Betydelsen med dessa åtal för tjänstebrott beaktas i tillräckligt hög grad genom att samma tillvägagångssätt används för dessa som för andra brottsärenden och samma anvisning följs. Enligt riksåklagarens allmänna anvisning VKS:2014:1 ska den lokala åklagarmyndigheten utan dröjsmål till Riksåklagarämbetet (nuvarande riksåklagarens byrå) meddela om bland annat ett för samhället betydande brottsärende eller ett brottsärende som kan förväntas väcka omfattande offentlig uppmärksamhet. På detta sätt får riksåklagaren också information om ett eventuellt åtal om tjänstebrott mot medlem av Ålands regering. Riksåklagaren kan sedan enligt eget omdöme själv ta över ärendet eller utse en viss åklagare att föra åtalet eller utse en viss åklagare att göra åtalsprövning.

Jag anser i vilket fall som helst att det i lagen inte bör finnas en bestämmelse om att det är uteslutande riksåklagaren som får väcka åtal vid tjänstebrott där lagtinget inte fattar beslut om att väcka åtal. Detta torde inte heller ha varit avsikten.

På de nämnda grunderna föreslår jag att ordalydelsen i 13 § 1 mom. i lagförslaget ändras enligt följande: *Åtal mot en medlem av Ålands regering för tjänstebrott behandlas i första rättsinstans vid Åbo hovrätt.* Jag föreslår samtidigt att momentets punkt "Åtalet utförs av en av riksåklagaren utsedd åklagare" flyttas till andra momentet i paragrafen sålunda att det endast gäller de situationer där lagtinget har behörighet att väcka åtal.

Jag konstaterar ytterligare att det på vissa ställen i utkastet nämns att riksåklagaren väcker/i praktiken väcker talan vid Åbo hovrätt (exempelvis sidorna 102 och 104).

Det är skäl att precisera dessa punkter så att den åklagare som verkar inom åklagardistriktet på riksåklagarens order kan väcka åtal när riksåklagaren kan göra det.

Nämnas kan dessutom att det i utkastet på sidan 256 konstateras att det i paragrafen föreslås att åtalet väcks av en av statsåklagaren utsedd åklagare. På det här stället torde dock en av *riksåklagaren* utsedd åklagare avses.

2 Åtal för tjänstebrott för vilka lagtinget har beslutanderätt (lagförslagets 13 § 2 mom.)

Jag anser att definitionen av dessa brottsärenden är otydlig. Jag föreslår att definitionen preciseras.

Enligt lagtexten i utkastet är det fråga om ett tjänstebrott *om det genom gärningen har avvikits från en skyldighet inom lagtingets lagstiftningsbehörighet*. I motiveringarna på sidan 103 konstateras det att riksåklagaren endast kan väcka åtal för brott mot *lagen om lagtinget*. På samma sida konstateras det också att lagtinget fattar beslut om väckande av åtal, om väckande av åtal mot en medlem av Ålands regering som på sannolika skäl misstänks för tjänstebrott förutsätter ett beslut av lagtinget, det genom gärningen har avvikits från en skyldighet inom lagtingets lagstiftningsbehörighet.

Om det med definitionen "en skyldighet inom lagtingets lagstiftningsbehörighet" avses en skyldighet grundad på bestämmelser och föreskrifter under lagtingets lagstiftningsbehörighet ska det också skrivas ut i lagtexten. Ett annat tolkningsalternativ är att det avses brott mot tjänsteplikten grundad på sådana författningar och föreskrifter i samband med en sådan fråga som i princip hör till lagtingets lagstiftningsbehörighet.

De ovan nämnda motiveringarna på sidan 103 i utkastet förtydligar inte denna fråga.

Till exempel brott mot landskapslagstiftningen hänvisar till ett mycket snävare tillämpningsområde än bestämmelserna och föreskrifterna om tjänsteplikt grundade på 40 kap. 9 § i strafflagen.

Till tjänstebrott hör även andra brott under 40 kap. i strafflagen såsom mutbrott och brott mot tjänstehemlighet. Av 13 § i lagförslaget framgår det inte om lagtingets beslutanderätt gäller väckandet av åtal också för dessa. Om beslutanderätten gäller den i så fall alltid eller endast om vissa tilläggsförutsättningar uppfylls?

Det är viktigt att exakt definiera lagtingets beslutanderätt för att inte av misstag överskrida behörighetsgränserna när åtal väcks.

3 Övrigt

Enligt utkastet utfärdas närmare bestämmelser om behandlingen av riksåklagarens framställning vid lagtinget i lagen om lagtinget. Eftersom den exaktare behandlingsprocessen i det här skedet förblir öppen har jag inget att uttala mig om detta.

Raija Toiviainen

riksåklagare

Anssi Hiivala

statsåklagare

Handlingen har undertecknats elektroniskt Underteckningens korrekthet kan kontrolleras hos registraturen vid riksåklagarens byrå.

Riksåklagare

Utlåtand

5 (5)

08.9.2021

Dnr 094/61/21

Kontaktuppgifter

Åklagarmyndigheten, riksåklagarens byrå

Fågelviksgränden 4, 00530 Helsingfors

Telefon 029 56 20800, Fax 029 56 20888

valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi